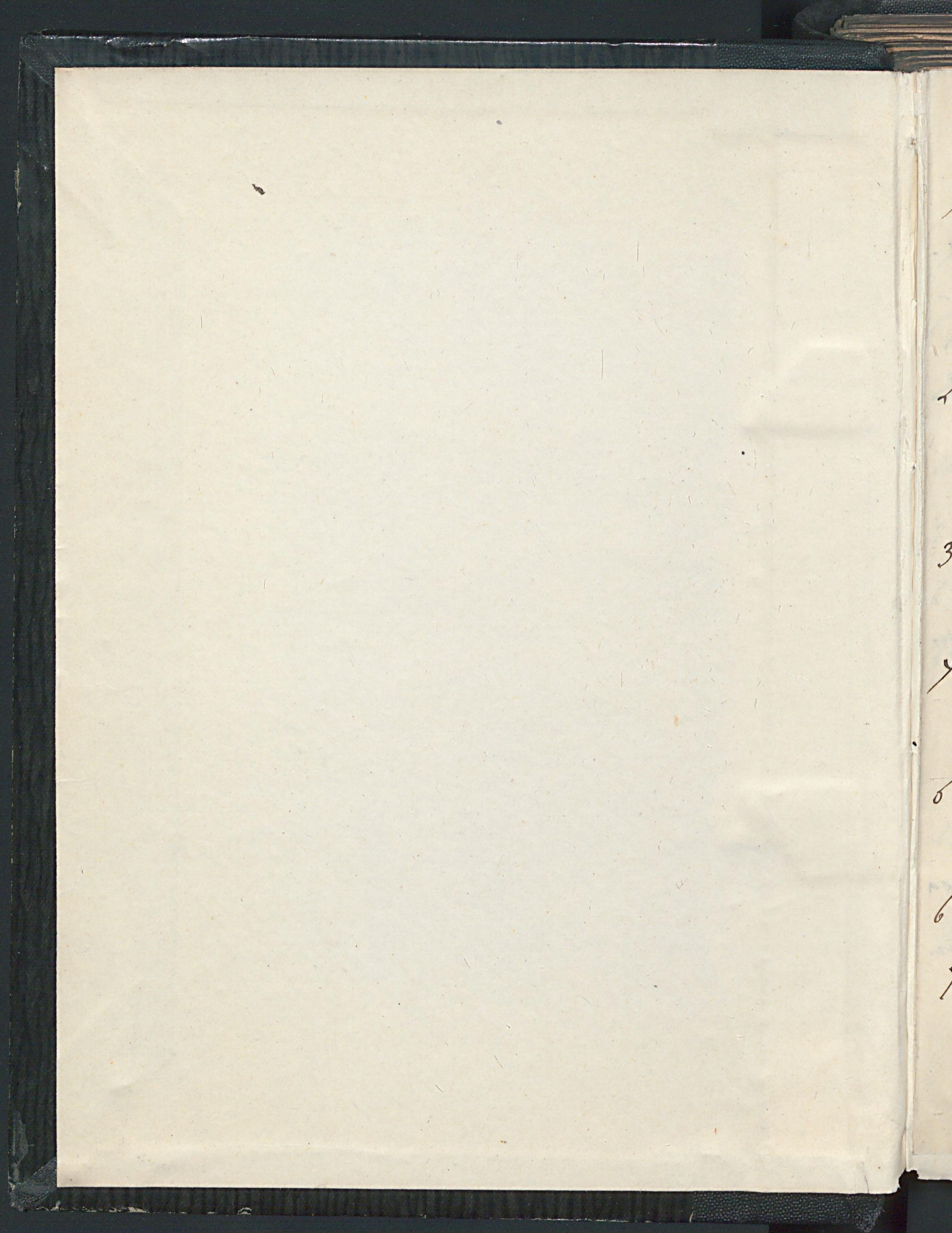

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt

urn:nbn:de:gbv:3:1-627529-p0001-4

DFG

Quod Deus benè vertat!

A3 415. 3

MELETEMATA JURIDICA,
ex materiâ

1667 12.

De

NECESSARIA DEFENSIONE

delibata,

Quæ
PRAESIDE
VIRO

Magnifico, Nobilissimo & Consultissimo

DN. JOHAN: REBHAN,

JCto, Com. Palat. Cæsar. Divers. Statuum Imperii Consiliario, & in illustri hac Argentoratensi.

Academiâ Antecessore Seniori
celeberrimo &c.

Dn. Patrono, Fautore & Praeceptore suo
omni observantie cultu jugiter prosequendo,
colendo.

Publicè pro ingenii viribus defendere conabitur

PETRUS SANDER. Isnacensis.

Auth. & Resp.

Ad diem Ian. Anno M DC LXVII.

29.

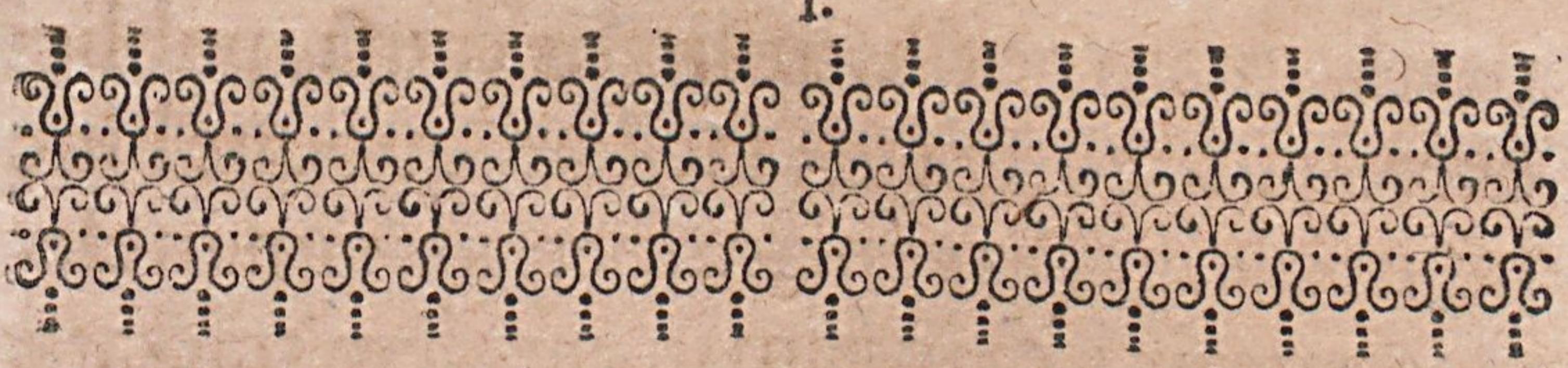
In Auditorio majori horis consuetis.

ARGENTORATI,
Literis Johan. Friderici Spoor.

.214.

DEO
PATRIAЕ, PATRI
&
AMICIS.

PRAEFATIO.

Ui juri operam navant, variis rerum argumentis variè suos in eo factos progressus ostendere satagunt & patribus & superioribus, quorum nutu in Academiis vivunt.

Verum diversos ad diversa diversè movent causæ. Alii enim materiæ ducuntur novitate: alii ejusdem utilitate. Harum, quæ alteri sit præferenda, uti optio difficiiore est; ita arbitror, nec illos, quod ingenii laborisque insoliti gloriam præprimis quærant laude sua indignos esse: nec hos, ceu quos excusat fortè frequens in vita civili & hinc necessarius, quem respiciunt, usus. Hujus itaque generis cum & hæc de necessaria defensione sit, eam ego in præfens, non tam ingenii ostentandi & ra-

A 2 ritatis,

2.

ritatis, quam potius utilitatis causa, publici exercitii loco selegi: facilem quoque hinc hujus mei ausus veniam sperans, tam in electa materia ipsa, quam in ejusdem tractatae modo. Selectioribus siquidem paucis pagellas has complere volui potius paucas; quam ineptiis multis multas. Cui conatus ut faveas, benevole Lector, praeter preces meas, obtinebit forte communis studiorum favor.

Quæstio

3.
Quæstio I.

417.

3

*An illis, qui lege permittente offendendi possunt,
puta Bannitis &c. defensio non sit per-
missa, adeò, ut si se defendendo aggresso-
rem interficiant, etiam homicidii rei
fiant?*

Asserit hoc Bartolus, motus hac præcipue ratione, quod scilicet iusta sit defensio, ubi justa est offensio. Tantoque magis, in hac specie, in qua cuivis ex populo datur executio, dico, quilibet sit & fiat legis minister & executor justitiae; postquam judex propter fugam rei justitiam exequi nequeat, quem si presentem & in manibus haberet, ultimo supplicio afficeret; quo spectat illud Tertulliani: *In reos Majestatis & publicos hostes omnis homo miles est.* Licet autem veriorem esse dissentientium opinionem, Salomonius exinde concludat, quod non statim sequatur, ei exceptionem esse denegatam, contra quem actio competit. 2. Quodque non quilibet statim privatorum, reo damnato justitiae efficiatur executor; quippe quo nihil ad seditiones ac tumultus excitandos sit facilius & promptius: cuius tamen occasiones modis omnibus resecandæ. Dec. ad l. non est singulis. 176. de R.I. n. 2. sed tantum judici hoc detur. Accurs. in l. 10. C. de his quib. ut &c. Vereor tamen, ne aliquis, ex Q. Mutii posteris surgens, illis sit objecturus: turpe esse, jus in quo ipsi versantur, ignorare. arg. l. 2. §. 43. de orig. jur. vel in apertis locum conjecturis dare. arg. l. 137. §. 2. in fin. de V. obl. proindè in afferentium sententiam meritò transimus, moti, non tantum per

A 3

text.

21

text. l. 3. §. fin. ad L. Corn. de siccari. Verum etiam Novissimâ & nunquam satis laudata Constitutione de Pac. publ. Tit. Bon Poen der Friedenbrecher. & Ordin. Camer. part. 2. Tit. 9. §. Ob jemandt v. So bald auch der. Gail. 2. de P.P. c. I. n. 23. & seq. Pet. Frid. Mind. de proceß. in Camer. extrah. I. c. 26. n. 5.

Huic quæstiōni affinis est & illa: *Si quis licet posse capi, is autem se defendat, sicque incertamine occidatur, An occidens veniat puniendus?* Quod quidem Schneidvv. ad §. 2. *Inst. de L. Aquil. n. 6.* indistinctè negat; eodem illo Bartoli fundamento nisus; Sed forsan consultius erit distinguere: utrum Magistratus mandato talem malefactorem unicuique ex populo prosequi concederit, an non: ut illo casu omnino excusat. *l. 32. & seq. de injur. Harpr. ad ad §. 5. Inst. de publ. jud. n. 197.* non æquè, si hoc non concederit: Nam culpa est immiscere se rei ad se non pertinenti. *l. 36. ff. de R. I. c. non est 19. de R. I. in 6.*

Quæst. II.

An ut maritus uxorem; sic uxor maritum, in discrimine vita constitutum defendere queat?

Negare id videtur Imp. in §. 2. *Inst. de injur.* post: *JCtum in l. 2. ff. eod.* cum dicit; *defendi uxores à viris, non viros ab uxoribus aequum esse;* ita ut ne absentem quidem maritum uxor defendere possit. *arg. l. 4. C. de pro-*

5.

procurat. VVesenb. i. Conf. 43. n. 137. Verùm meritò nobis idem de uxore ergà maritum, quod de marito erga uxorem sumimus judicium, ex natura correlativorum, de quibus idem judicium, ubi evidens diversitatis ration non apparet. fac. l. 22. §. 7. ff. solut. matr. Nec refragatur Imperator in all. §. 2. Inst. de injur. loquitur enim de defensione judiciali ordinaria, sive injuriarum actione, si quæ marito facta; quamvis nec ab hac penitus prohibeatur in l. 41. ff. de procurat. l. 3. §. 2. de liber caus. Sichard. ad d. l. 4. C. de procur. n. 4. & seq. imprimis, si isthæc injuria aliam contra ipsammet simul implicant, ut si Leno, Cuculus injuriosè maritus vocetur.

Quæst. III.

Num jure ad defendendum proximum teneamur?

ET quod ad hoc teneamur, arbitror, non tantùm ex ipso rationis naturalis dictamine liquere: siquidem omnis ratio & constitutio vitæ adjumenta hominum desiderat. Cic. 2. offic. Hinc Seneca: *si justus es, inquit, non nocebis; sed & nocentes prohibebis:* & sicut cuilibet bonum videtur alterius auxilio frui, ita nec aliis auxilium & defensionem denegare debet; Verum etiam jure divino, quo jubemur proximum diligere, sicut nosmet ipsos. Matth. 22. vers. 39. Marc. 12. vers. 31. quod sequitur jus Canonicum, plenam justitiam dicens, solum in vitæ discrimine constitutum, defendere. C. fortitudo. 5. C. 23. q. 3. c. 6. de sent. excomm. in 6. C. negligere. §4. c. 2. q. 7. c. 7. & c. II. c. 23. q. 3. & passim alibi: Idem.

con-

constitutum jure civili, ita ut secundum hoc quis se contaminet criminis reatu, si, quod prohibere potest, non prohibet. l. 109. l. 50: de Reg. Iur. ad id enim præstandum obligati sumus, quod alteri prodest, & nobis non nocet, l. 2. §. 5. ff. de aqu. & aqu. pluv. arc. imò, nullius magis interest, quam ipsius hominis, beneficio affici. l. 7. de servus export: Cui suffragatur Carol. V. in Ordin. crim. art. 150. §. item so einer zu Errettung eines andern Leib/ Leben oder Guth / jemandt erschlägt. Causam tamen dissensus nonnullis præbuit, quod arg. l. ult. ff. de condic. ob turp. caus. Dd. concludant; turpiter eum facere, qui pro defensione alterius pecuniam accipit, contra l. 9. §. 1. ff. quod met. causa. l. 34. §. 1. ff. de donat. Wesenb. in π. ff. de condic. ob turp. caus. n. 3. aut, ut alterum defendamus, nos jure non esse obligatos. Bart. ad d. l. 9. §. 1. n. 2. qui sic pro negativa pugnat: quem tamen Baldus in tantum improbat, ut Bartolum propterea in inferno cruciari, paulò acerbius scriperit: Verum licet hæc ipsa argumentatio prima fronte non exigui ponderis esse videatur; corruit tamen, si attendamus, aliud esse quempiam teneri defendere ex improviso & instanti periculo, & aliud, alteri inservire pro certa pecunia, ut, si quod periculum fortè obveniat, propulset: illud officium Christiani & humanitatis est; hæc locatio seu contractus, hac ratione pecuniam accipere utile est; illa turpe, nisi merces tanquam honorarium interveniat. d. l. 34. §. 1. de donat. adde Harpr. ad §. 5. Inst. de publ. jud. n. 141. Bacch. ad Treutl. 2. 32. 6. I.

Quæst.

An Christianus Iudeis quoque contra vim illatam succurrere & impunè invasorem Christianum occidere possit?

Ex præsupposito, vim esse injustam, neque aliter eripi vel evadere periculū alterutrum posse, id affirmandum duxerim: ubi enim alterum perire necesse est, iustius est, ut pereat violentus invasor, quam insons. Bacch. ad Treutl. 2. 32. 6. 1 Adde, quod lex Evangelii beneficentiam in quosvis homines, data occasione, non liberam modò relinquat; sed & sub præcepto posuerit: Nam DEI exemplo, qui Solem oriri facit bonis & malis, ac utrosque pluvia humectat, jubemur nullum hominum genus à beneficiis nostris excludere, ut scribit in opere illo celeberrimo de jur. belli & pac. Hugo Grot. 2. 15. n. 10. Hancenus tamen dictis illud subjiciendum est, quod isthac intelligenda sint, si extraneus non nesciat, absque vitæ suæ jactura periclitantem à se defendi posse; alias enim ad opem ferendam non tenebitur, arg. l. 6. C. de serv. & aqu. can. si non 8. c. 29. q. 5. Unde, si quis dubius circa hoc, defensionem alterius omiserit, de jure civili nulla poena reperitur constituta. Bacch. ad Treutl. 2. 32. 6. 1. Bern. Zieritz. ad art. 150. Constitut. Carolin. D.D. Ludov. disp. Inst. ult. thes. s. lit. D. Vasqu. 1. contr. 9. n. 5. & 6. Andr. Gerhard. dec. ult. q. 6.

Quæst. V.

An in casu, ubi filius patrem vel pater filium in mortis periculo constitutum non defenderit, fieri possit ex hæredatio?

Resp. Negando, eo, quod in Nov. 115. c. 3. nulla hujus facta sit mentio: non obstante eo, quod hæc causa quibusdam similis, quibusdam etiam major videatur. arg. cap. sicut dignum. extr. de homicid. ibi: qui potuit hominem liberare & non liberat, eum occidit. Treutl. I. 13. 8. C. Arum. 10. Exerc. 3. Gerh. 8. q. 7. Hunn. 2. V. R. 5. q. 19. Forst. 12. q. 18. Bicc. Seet. 3. thes. 83. lit. tt.

Quæst. VI.

An ob defensionem pudicitia puella permisum sit, stupratorem interficere?

Affirm. per l. 1. §. 4. ff. ad L. Corn. de sicar. quia hic quando scil. castitas & virginitas periclitatur, non minus ac illic, ubi vita discriben vertitur, de damno agitur irreparabili, ut proinde etiam adversus Judicem se & honorem suum defendere liceat, juxta l. 5. C. de jur. fisc: Quippe sicuti vita: ita & castitas & pudicitia semel amissa & perdata, irrecuperabilis est, l. unic. pr. vers. maximè. C. de rapt. virg. ubi gl. in verbo, non potest. C. si paulus 32. q. 5. Quin imò, Virginium pudicitiam filiæ suæ ipsius vita anteposuisse patet ex l. 2. §. 24. de orig. jur.

Huc

Huc spectat dictum Livii lib. I. dec. I. *Quid homini salvum esse potest amissam aut vi erupta pudicitiam.* Unde recte Augustinus lib. I. de liber Arbitr. 10. I. scriptum reliquit: Multò mitius esse eum, qui alienæ vitæ insidiatur, quàm eum, qui suam tuetur occidi, & multò immanius esse, invitum hominem stuprum perpeti, quàm eum, à quo vis illa infertur, ab eo, cui inferre conatur, interimi. Vid. Hippol. de Mars. in l. I. C. de rapt. virg. n. 12. Gail. 2. observ. 110. n. 5. & seqq. Borch. de feud. c. 7. n. 43. Treutl. I. disp. I. thes. 4. lit. C. Ayrer de homic. necess. p. I. n. 135. & 140. ubi ait: Virginem ad stuprum sollicitatam, si honorem virginitatis aliter conservare & tueri nequit, etiam in foro conscientiæ sese opprimere conantem occidere posse.

Quæst. VII.

De bonis nostris, an pro iis tuendis & quæ ac pro corpore defendendo, liceat invasores depellere & occidere?

Acrior inter Jctos disceptatio est. Nam 100. allegat Dd. Ayrer in tractatu de homicid. necess. part. I. n. 156. quibus facile negotio totidem insuper addi possent, si auctoritatibus nobis esset depugnandum, qui pro defensione rerum invasorem etiam occidi posse statuunt. Nam res, dicunt, sunt quasi secundus hominis sanguis, & media ad vitam sustentandam necessaria. gloss. in l. ad voc. 2. C. de Advocat. divers. judic. Jason in l. nec quicquam 9. §. ubi dcretum, I. num: 2. de off. procons. & in illo Hesiodi:

B 2

Pecu-

21

Pecunia anima miseris mortalibus dicitur; Ergò peræque ut vitam defendi posse, ajunt: in hanc sententiam etiam inclinare videtur, Ordin. Crim. art. 150. item **so einer zu Errettung eines andern Leib/ Leben oder Güter. &c.** Sed nobis hæc opinio & iniqua & injusta esse videtur, quia inter rerum & vitæ defensionem, maxima est differentia. Nam homo nobilissima est creatura ad imaginem Dei creata; cujus respectu res caducæ, quæcunque etiam pro viliissimis sunt habendæ ceu quæ non suarummet causâ, sed hominum gratia à rerum natura comparatæ sunt. *l. 28. in finff. de usfir. §. in pecudum. 38. Inst. de R.D.* Et vita hominis, nisi in continenti defendatur, semel amissa, reparari nequit: semel occisus homo non potest in vitam revocari, uti Periclem apud Plutarchum dixisse autor est Nicolaus Bellus. *l. 2. disc. politic. 39.* At res verò ablatæ adhuc aliis modis repeti possunt. Hinc concludimus, propter rerum conservationem invasorem licitum non esse occidere, nisi simul vitæ periculum concurrat, h. e. ille resistat, qui res afferre audet; absurdum enim est, animas hominum, quibuscunque vas vel vestimentis postponi. *l. 21. C. de SS. Eccles. cap. si perfodiens, cap. suscepimus extr. de homicid. l. si ex plagiis 52. §. tabernarius i. ff. ad Leg. Aquil. l. furem 9. ff. ad L. Corn. desicar.* Potes ergò restuas defendere; sed in defensionem, non ad homicidium usque progredi, nisi fortè alter tibi resistat & sic te in discrimen vitæ deducat. Conf. post Accurf. Bart. Jason. Claud. de Seysel *ad l. 3. ff. de Iust. & Jur. Abb. & Felin. in c. 2. extr. de homicid.* Carer. *in pract. crim. tit. de homicid. §. Quinto excusat. n. 12. Clar. 5. sentent. §. Homicidium. n. 23. Chassan consuet. Burgund. rubr. l. §. 5. vers. Quæro. num. II.. Bald. in l. 1. C. unde vi.*

Quæst.

Quæst. VIII.

An convitiis lacesitus, ob honoris suitutelam quempiam impunè occidere posse?

Negamus, licet enim quilibet bonæ famæ & existimationis suæ rationem habere debeat, *l. 48. impr. Mand. Nov. 30. cap. 7.* Et crudelis sit, qui toti suæ confidens conscientiæ, famam neglit, Augustinus: Imò melius sit mori, quam vilipendi, secundum Baldum *conf. 212. Col. I. l. 4.*

Jactura gravis temporis est, maior honoris,

Nam vita nihil sic ubi causa dignitas est;

Scalig. lib. I. Epidorp. vitaque & fama pari passu ambulant. l. 9. ff. de manumiss. vindict. l. 8. §. 2. ff. quod metus caus. l. 26. pr. ff. Si quis omiss. caus. l. 36. in fin. ff. de fideicomm. Et bona fama sit thesaurus inestimabilis; Attamen propterea cædes alicui non est infligenda: quid enim magis juri & æquitati adversatur? Cum evidentissima sit inter vitæ & famæ defensionem disparitatis ratio. l. 25. §. 1. ff. de procur. l. 38. §. pen. ff. ad L. Iul. de adul. cùm pro quâ alia remedia cuivis sint in promptu. Injuria enim nostræ existimationi illata, vel retorsione illico repelli. l. 25. ff. de procur. vel actione injuriarum, aut ad recantationem reparari potest. Dd. in tit. ff. de injur. At vita semel amissa, recuperari nequit. Ubiunque autem offenso alia defensio præsto est, ibi violenta defensione, si usus fuerit, non merebitur excusationem. l. 45. §. qui cum aliter 4. ff. ad L. Aquil. Quia non est defensio; sed ultio, quæ jure prohibita. l. nullus. 14. C. de judæis. d. l. 45. §. 4. ff. ad L. Aquil. l. unic. C.

ne quis in sua. l. nullus. 10. ff. de testib. l. omnibus. C. cod.
Cum itaque nemo cum cæde alterius se defendere pos-
sit, si se aliter tueri queat. d. l. 45. §. 4. ff. ad L. Aquil. fa-
cile indè apparet, nemini impunè licere convitiis laces-
sentem ob honoris sui tutelam occidere: fama enim
uti dixi, sine cæde alterius potest defendi, actione nū-
mirum injuriarum.

Quæst. IX.

Quatenus Tutela sui privato permissa?

Tutelam sui jure permisam esse cuilibet privato ex-
pressè traditur in l. 3. ff. de Just. & Jur. ibi: Jure hoc
evenit, ut quodquisque ob tutelam corporis sui fecerit, jure
fecisse existimetur. §. 2. Inst. ad L. Aquil. l. 4. pr. l. 45. §. 4.
ff. ad Leg. Aquil. l. 1. §. 27. De vi & vi arm. ubi expressè di-
cit JCtus, jus hoc vim vi & arma armis repellere naturâ
comparatum esse. l. 2. l. 3. C. ad L. Corn. de Sicar. P. H.
Ordn. Carol. V. art. 139. & seqq. cap. significasti 18. extr. de
homicid. Gail. 2. observ. 110. n. 10. ibi: Gewalt mit Ge-
walt zuvertreiben ist nicht verbotten. Carpzov. I. crim.
28. n. 2. & seqq. ibique laudati: modò id fiat cum mo-
deramine inculpatæ tutelæ. l. 1. C. unde vi. quod mode-
ramen consistit in MODO, TEMPORE & CAUSA.

Modus, est defensio necessaria, hoc est, quod aliter
declinare vitæ suæ periculum nequeat: TEMPUS, si eo
tempore fiat, quo præsens imminet provocato vitæ pe-
riculum, hoc est, si in rixâ & in continentia fiat, provoca-
to non descendente ad actus extraneos. Nam si ex in-
tervallo fiat, defensio non est necessaria, sed vindicta. l. 3.

§. eum

§. eum igitur 9. ff. de vi & vi arm. CAUSA, est aggressus
 adversarii : justa enim defensio ob personam fieri debet,
 atque ita , ut necessaria sit ad defensionem sui , non ad
 vindictam facta. l. 3. C. ad L. Corn. de siccari. nec si ipse au-
 thor rixæ fuerit, & operam rei illicitæ dederit. Ratio
 decisionis superioris est , quod adversus periculum ejus-
 modi se defendere non tam omnes leges omniaque ju-
 ra. l. 1. §. 27. ff. de vi & arm. l. 3. de just. & jur. l. 45. §. 4. ff.
 ad L. Aqu. Verum etiam ipsa naturalis ratio, permittunt.
 Elegantissimè hoc declarat Cicero in orat. pro Milone: Est,
 dicens , hæc non scripta, sed nata lex , quam non didici-
 mus, accepimus, legimus : verum ex natura ipsa arripui-
 mus, hausimus, expressimus ; ad quam non docti ; sed
 facti ; non instituti , sed imbuti sumus, ut, si vita nostra
 in aliquas insidias, si in vim, in tela aut latronum, aut ini-
 micorum incidisset, omnis honesta ratio esset expedien-
 dæ salutis : Silent enim leges inter arma, nec se expecta-
 ri jubent, cum ei , qui expectare velit, ante injusta pœna
 luenda sit, quam justa repetenda. Quamvis alias nemo
 sibi ipsi sumere debeat ultionem : cum tutela & defen-
 sio subditorum Magistratui sit data & concessa , quam
 quilibet læsus implorare tenetur. l. 14. C. de Judæis. l. 176.
 ff. de Reg. jur. Sed quia non raro necessitas nos in eas
 angustias dicit, ut si leges expectare velimus , antè inju-
 sta morte simus perituri, quam facti in nos insultus ju-
 stam pœnam petituri. Ideò dictis casibus permisum est,
 sine judice se vindicare. tot. Tit. C. quand. lic. unicuiq; si-
 ne jud. se vind. Melius enim est intacta cujusque jura
 servare, quam post vulneratam causam remedium quæ-
 rere. l. fin. C. in quib. caus. in integr. rest. non est necess. &c.

Quæst.

Quæst. X.

*An aliquis in necessaria defensione teneatur
ad primum usque ictum expectare &
hunc sustinere.*

N Eg. Quippe secundum vulgare illud, melius est prævenire, quam præveniri, vel melius est in tempore occurtere, quam post vulneratam causam remedium quærere. l. 5. C. in quib. caus. integr. rest. l. 1. C. quand. lic. unic. l. 4. C. ad L. Corn. de sicar. Schneidvv. §. 1. Instit. de I. N. G. & C. n. 15. Nam

Dimidium amisit, qui primum expectat ad ictum.

Et tu quod cavere potes, stultum est admittere, malo ego hoc prospicere, quam hunc ulcisci acceptâ injuriâ. Terent. in Eunuch. act. 4. sc. 6. Quippè facile contingere potest, ut quis primo ictu pereat, vel ita periculose vulneretur, ut defensione amplius locus non relinquatur, Remus ad Ordin. Crim. art. 140. v. nemo a. Obrecht. tr. de necess. defens. c. 2. n. II. Quam sententiam Carolus V. Imper. in Constit. Criminal. artic 140. expressis verbis comprobat. Ist auch mit seiner Gegenwehr bis Er geschlagen wird / zuwarten nicht schuldig. Poterit igitur defensor, si viderit arma in se stringi. C. J. A. l. 48. Tit. 8. thes. 7. sibi prospicere in tempore: ubi enim cunctatio periculosa est, justum est, ut prævenias. l. 1. C. quand. lic. unic. Et leges nostræ occidere permittunt ad se venientem. d. l. 3. ff. de just. & jur. l. 4. ibi qui inferendæ cædis voluntate præcesserit. C. ad Leg. Corn. de sicar. l. 5. ibi. ferro se

15.

se petentem ff. ad L. Aquil. & sufficere dicunt aliquem in
dubio vitæ discrimine constitutum esse. l.2. C. deficar.

423 3

Quæst. XI.

*An aequalitas armorum in justa defensione
præcisè requiratur?*

CUm Obrecht: tr. de necessar. defens. c. 2. n. 6. negamus: Nam quicquid quis ob tutelam corporis sui facit, id jure facere dicendum est, l. 3. de Just. & Jur. & defensor propriæ salutis in nullo peccasse videtur. l. 3. C. ad L. Corn. de fiscar. Imò etiam ex ipsius defensionis naturâ quasi præsupponendum, perindè esse, quo armorum genere quis vitam suam defendat, cum aggressor plerumque vim faciat ex proposito, & in omnem eventum instructus veniat, insultato verò inopinatò incomposito terrore perculso, ac in discrimine vitæ constituto, non vacet de paritate armorum prius cogitare, minus deliberare, quæque vel incontinenti ita comparari non possunt: defensio autem, quæ non incontinenti fit, non sine culpa est. Undè nec Florentinus, nec Imperator Gordianus præscribunt, aut discernunt armorum genera, quibus defensio fieri debeat, sed uterque simpliciter loquitur. Ergò nec nos modum præscribere debemus: Percussoris verò arbitrio committere, quomodo se alter tueri debeat, tam iniquum est, quam stultum illud, validioribus armis, quibus se quis defendere possit, abjectis, certiorem salutis viam relinquere & majori se discrimini objicere: Vires enim multò magis excellunt & excedunt in persona illius, qui aggreditur alium, quā in persona il-

C

lius,

21

lius, qui aggressus est. August. Bonfrancisc. ad Angel. tract. de malef. §. & dictus Titius n. 13. Itaque sic statuimus, vim armatam armis repellere posse, non verò vim & injuriam inermem, à quâ metus mortis abest. Armorum appellatione, quæ veniunt videre est ex §. 6. Inst. de interd. l. 41. l. 224. d. verb. sign. & ibi Gæd. l. 3. §. 1. ff. de vi & vi arm. l. 9. ff. ad L. Jul. de vi publ. l. 54. §. 2. ff. de furt.

Quæst. XII.

An insultatus indistinctim fugere teneatur?

Quod quidam Dd. in l. 3. ff. de Just. & Jur. communiter asseruere, quasi is nō servet defensionis modum, qui invult resistere, quam fugere, per §. 2. Inst. de Leg. Aquil. l. 45. §. qui cum aliter 4. ff. ad L. Aquil. quo etiam detorquere verba Ordin. Crim. art. 142. §. mehr so fürgeben wird. &c. Ubi Remus v. veld enique. E contrà, plurimi vim imminentem non fuga; sed repercussione esse propulsandam, statuunt. Nos distinguimus & dicimus, quod vel certum sit, insultatum beneficio fugæ periculum imminens evadere posse, vel incertum & dubium: Si prius, quod tunc fugere teneatur, si omnino innoxius esse velit, probamus. Ille enim innoxius tantum est, qui aliter adversus vim se tueri non potest, quam id faciendo, quod facit, l. 45. §. 4. ibi. qui aliter se tueri non possunt innoxii sunt. ff. ad L. Aquil. l. 2. C. ad L. Corn. de siccari. ibi: in dubio vita discrimine constitutus. Clement. n. 11. de homicid. ibi. qui mortem aliter vitare non valet: Si verò dubium sit, an effugitus quis sit periculum, quod tunc

tunc aggressorem, salva conscientia, & jure optimo, sub
& resistere possit, seque defendere. Confer p. h. Ordin.
Carol. V. Imp. art. 140. ibi. Und der Vendigter kan
fuglich oder ohne Gefährlichkeit / oder Verlelung seines
Leibs/ Lebens ic. nicht entweichen / der mag sein Leib und
Leben ohn alle Straffe durch eine rechte Gegenwehr ret-
ten/ & art. 142. vers. mehr so fürgeben wird. Unde quo-
que apparet insultatum tūm demūm adversarium vi re-
pellere & occidere posse, si ipsi fugienti immineat vitæ
periculum, ita ut ex eo se fuga aliove modo salvare ne-
queat; puta, quod aggressor, armata manu gladiove eva-
ginato & stricto, ante ipsum stans, terrorem & metum,
ne cum terga vertentem comprehendat & prosternat, in-
cutiat aut fugæ eventum ratione loci lubrici periculo-
sum prospiciat. Obrecht. tr. de necessar. defens. c. 10.
n. 90. seqq. C. I. A. 48. ff. s. th. 9. n. 3.

Quæst. XIII.

*An is, qui moderamen inculpatæ tutelæ ex-
cessit, pœna ordinaria L. Corneliae sit
puniendus?*

Quæstio optima & frequenter in judiciis versata, satis
studiosum est, ut in præsenti paucis dirimatur. Ubi
in negativam inclinamus, hanc ob rationem, quia ut
pœna L. Corneliae locum habeat, verus & manifestus
dolus adesse debet, adeò ut nec lata culpa hīc dolo æqui-
paretur. l. i. §. Divus 3. l. 14. l. 16. ff. ad L. Corn. desicar. At-
qui in defensione non præsumitur talis dolus. Gail. 2.

C 2

obser-

21

obseru. nro. n. 15. sed potius necessitas defensionis. Ergò nec ex dolo puniendus, sed quatenus excedendo illicite fecit, scil. propter errorem & culpam tantum, h. e. propter excessum rei licitæ, nempè defensionis, in qua semper modum tenere difficillimum. Angel. *in tract. de malef. §. & dictus Titius. n. 17.* & ibi August. Bonfrancisc. & Angel. de Clavasio verb. *defensio. num. 5.* Est enim ira furor brevis, Horat. *Ep. ad Loll.* Et insanimus omnes cum irascimur. Stobæus *serm. 18. vid. l. si adulterium 38. §. 8. ad L. Jul. de adult. l. quicquid. 48. de R. I.* & ibi Everh. Bronchorst. Deindè, quia provocatus non habet stateram in manu, ut possit dare ictus & vulnera ad menturam, in c. olim causam de rest. spol. & ab initio justè fecit, qui invasus est, ac justo dolore movetur is, qui ab aggressore provocatus est. *l. si adulterium, 38. §: Imp. 8. ff. ad L. Jul. de adulter. l. si quis in gravi. 3. §. 3. ff. ad SCT. Syllan. & l. Gracchus. 4. C. ad L. Jul. de adult.* Arbitrio itaque Judicis puniendum eum esse judicamus, confer Schneidvv.

ad §. 1. Inst. de I. N. G. & Civ. n. 18.

Ad

425 3

၃၇၁

Ad

Nobilissimum

DN. DISPVLTANTEM,

Amicum meum dilectum.

INfamem, si quis pugnæ ingrediatur are-
nam,

Funestam studio, publica jura volunt.

Infames procul hinc, gladios procul, omni-
aque arma,

Vulnera dira procul, funera mœsta pro-
cul.

Hic aliam Themis ipsa Tibi jam pandet arenam,

Qua cum laude, quibus congregari,
habes.

Congredere, ut dignos merearis Victor ho-
nores:

Quos Tibi felices, perpetuosque precor.

PRAESES.

C 3

Pre-

Præcellentissimo ac Pereximio
DN. RESPONDENTI,
Amico ac Commensali suo per-
charo.

SEdulus Aonidum cum fudes SANDER in
agris

Ingenium cupiens excoluisse tuum:
Atque tibi sacri veneranda scientia juris
Sit cordi, Astreæ Te juvet arva sequi:
Candidus est, omni dandus tibi jure lapill9,
Quod ratione Viris hâcce placere cupis.
Hoc quoque Rebhanio Doctori, nomine
charus

Existas, claronon sine laude Viro:
Præsidis auxilio tanti tu dumque favore
Nixus, juridicè disleruisse velis:
Gratulor ex animo: votis ardentibus optans
Ut faustis avibus perficere ista queas.
Acut defendas, tibi quæ defensio dictat
Nunc, defensor erit sic DEus ipse simul.

Ita gratulando deproperabat

JOHANNES BECHTOLDUS,
J.U. Doctorand.

Nobi-

Nobilissimo atque Pereximio
DN. DISPV TANTI,

Conterraneo, eidemque Amico
suo singulari.

426 3

Quod natura docet, meritò defendis, A-
mice.

Perge, dabit pressis spem labor iste,
precor.

MAGNUS SAUL,

Jur. Cand.

Madrigal.

DEr Feuer volle Geist
Entschläget sich der Asche dieser Erden/
Und flammet mit Gewalt
Zum Sonnen-Gold / zum Throne der Gelehr-
ten/

Ihm halten nicht die Pöbels-Fluthen auff.
Diss/werther Freund/ uns dein Exempel weist.

Der Du ohn Auffenthalt
Mit hohem Ruhm/ und frischen Götter-Muth
Bishero hast Alsträen nachgesolget.
Wohlan! mein Freund / vollende diesen Lauff
Sie zeigt dir schon das schöne Schnecken-blut!

Also schriebe seinem guten Freunde zu Ehren

FRIDERICUS Lehmann/
der Rechten beslissener.

FINIS.

21

Strassburg, Diss., 1667
X 22842 98

KOMA

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Centimetres

Inches

vertat!
13 415. 3
JURIDICA,
a
SARIA
ONE
DE
& Consultissimo
REBHAND,
ers. Statuum Imper-
ac Argentoratens.
ore Seniori
xc.
' Praeceptore suo
r prosequendo,
dere conabitur
R. Isnacensis.
LXVII. 29.
: consuetis.
TI,
ci Spoor.